

Hørings svar til «Høringsnotat om forbud mot konverteringsterapi» fra

Norsk Luthersk Misjonssamband, Normisjon, Indremisjonsforbundet og Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn

Misjonssambandet, Normisjon, Indremisjonsforbundet og Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn vil med dette gi en felles respons på det utsendte høringsnotatet om forbud mot konverteringsterapi. Vi sendte også inn et hørings svar til regjeringen Solbergs høringsnotat om samme sak. Mye av det vi skrev i vårt svar, er også relevant med tanke på forslaget fra dagens regjering. Selv om det henvises til noen av våre vurderinger i høringsnotatet, synes det som om viktige innspill ikke er blitt tatt til følge. Det opplever vi som urovekkende.

Generelt mener vi at det fremlagte lovforslaget står i fare for å krenke religionsfriheten, samvittighetsfriheten og foreldreretten – i tillegg til voksne menneskers autonomi og selvbestemmelsesrett. Vi oppfordrer derfor regjeringen til å lytte nøye til kritiske innvendinger. I vårt forrige hørings svar stilte vi oss skeptiske og spørrende til behovet for å regulere konverteringsterapi i dagens Norge. Denne vurderingen blir fra vår side forsterket når departementet nå foreslår «et mer vidtrekkende forbud mot konverteringsterapi» (s 86).

Innledningsvis vil vi påpeke at konverteringsterapi, så langt vi vet, ikke har foregått i våre sammenhenger såfremt vi forholder oss til definisjonen i dokumentet, altså å anvende «metoder med formål om å få en annen til å endre, fornekte eller undertrykke sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet, som er klart egnet til å påføre vedkommende psykisk skade». For oss er det et avgjørende ideal å vise respekt for våre medmenneskers autonomi når vi formidler vårt teologiske ståsted i forkynnelse, veiledning og sjelesorg.

Ideologisk utgangspunkt, ikke vitenskapelig

Etter vår vurdering gir høringsnotatet en svært ensidig framstilling av tematikken knyttet til konverteringsterapi. Selv om vi erkjenner at kritikkverdige former for konverteringsterapi finnes, makter ikke høringsnotatet å sannsynliggjøre at denne typen metoder er en realitet i dagens Norge. Videre merker vi oss at argumenter, forskning og eksempler som nyanserer og problematiserer lovforslagets konklusjoner, gis svært liten plass. Høringsnotatet synes også å forutsette at alle barn og unge har en fastlagt og ferdig utviklet kjønnsidentitet og seksuell orientering. Det tas ikke høyde for at puberteten er en krevende periode, der mange er usikre og forvirret, og at foreldre derfor bør oppmuntres til å være til stede med veiledning for barna sine.

Både høringsnotatet og lovteksten forutsetter og bygger på en aksept av skeiv teori om kjønns mangfold, kjønn som en sosial konstruksjon, «født i feil kropp», flytende kjønnsforståelse, m.m. Dette er et valgt filosofisk/ideologisk utgangspunkt fremfor å være et forskningsbasert ståsted. Å vedta lover med strafferamme på inntil seks års fengsel på et slikt grunnlag, er ikke forsvarlig i vårt pluralistiske samfunn.

Vi finner det svært problematisk at høringsnotatet viser liten forståelse for at mange mennesker har et genuint ønske om å reservere seksuell aktivitet til ekteskapet mellom mann og kvinne (se for

eksempel begrunnelsen som gis for at «samtykke ikke bør oppstilles som et vilkår i gjerningsbeskrivelsen» under punkt 7.3.4.3). Isteden synes departementet å ta for gitt at alle «skeive» som ønsker å etterleve en kristen samlivsetikk er motivert av ytre press, manipulering, trusler eller tvang. Vi mener oppriktig at det slett ikke medfører psykisk skade å etterleve en kristen seksualmoral selv om det kan være krevende. Derimot tror vi at en slik seksualmoral er til beste for både individer, familier og samfunn. Det fremstår rett og slett som paradoksalt at høringsnotatet nærmest forutsetter – men uten å begrunne – at det er skadelig å legge bånd på sin seksualitet.

Bufdirs definisjon er problematisk

Vi mener det er god grunn til å problematisere relevansen av resultatene fra den kartleggingen som Bufdir (s 10-11) gjennomførte høsten 2020. Bufdir definerte konverteringsterapi som «praksis eller handlinger som har til formål å endre noens seksuelle orientering eller kjønnsidentitet». En slik definisjon kan etter vår mening ramme all bønn for mennesker som opplever tiltrekning mot samme eller begge kjønn som utfordrende, eller som opplever usikkerhet eller forvirring omkring sin kjønnsidentitet.

Etter vår mening bruker høringsnotatet kartleggingen fra Bufdir på en kritikkverdig måte. Selv om det innledningsvis sies at «funnene må derfor tolkes med forsiktighet», og at resultatet «gir allikevel en indikasjon på at konverteringsterapi forekommer i Norge» (s 11), velger departementet å konkludere uten særlige forbehold: «Funnene bør derfor anses som brukerkunnskap som bekrefter at fenomenet eksisterer i Norge» (s 11). En slik bruk av en undersøkelse med åpenbare metodiske problemer er dypt kritikkverdig – ikke minst som begrunnelse for en lov omfattende strafferamme.

Retten til å bestemme over eget liv og praktisere sin tro

Selv om vi ikke betrakter homofili (og heller ikke biseksualitet) som en sykdom som kan helbredes, er det allment akseptert at seksualiteten hos noen er flytende og kan gå i ulike retninger i ulike faser av livet. Vi anerkjenner menneskers rett til å bestemme over eget liv. Derfor kan vi ikke avvise mennesker som ber om samtale, eller kommunisere at vi må lese korrektur på deres spesifikke ønsker om forbønn før vi kan be for dem. Derimot fastholder vi at all kristen samtale, sjelesorg og forbønn må skje i frivillighet og med respekt og empati.

Høringsnotatet understreker at bare handlinger som er «klart egnet til å påføre vedkommende psykisk skade» skal forbys, og det er isolert sett en viktig avgrensning. Desto mer forundrer det oss at departementet legger til grunn at forbudet også vil kunne ramme veiledning, «samtaleprogram» og bønn (s 98-99). Særlig urovekkende (og totalitært) finner vi det at departementet eksplisitt fastslår at det er «avgjørende at straffebudet også gis anvendelse på religiøse praksiser» (s 99).

Vi mener det er ytterst problematisk at departementet ønsker å straffe en religiøs leder som «gjennom gjentatte samtaler forsøker å påvirke en person til å «legge lokk på» sin tiltrekning til det samme kjønn og til å leve seksuelt avholdende til dette er oppnådd» (s 102). Dette betyr at departementet faktisk søker å kriminalisere formidlingen av en tradisjonell og svært utbredt kristen samlivsetikk – også når en person frivillig oppsøker en åndelig veileder for å få råd og hjelp. Konsekvensen er at lovforslaget står i fare for å begrense og straffe både yringsfriheten, personers selvbestemmelse over eget liv og helt alminnelig religionsutøvelse.

Om å legge bånd på sin seksualitet

Høringsforslaget foreslår å kriminalisere metoder som har som formål «å få en annen til å endre, fornekte eller undertrykke sin seksuelle orientering eller kjønnsidentitet». Vi vil særlig problematisere bruken av begrepene «fornekte» og «undertrykke».

Ut fra kristen etikk vil vi holde frem en positiv holdning til seksualitet og samliv. Både den seksuelle tiltrekningen og ekteskapet er skapt av Gud. Samtidig kan vi alle komme i situasjoner hvor seksuelle drifter og lengsler må undertrykkes, i betydningen «begrenses», «sies nei til», «ikke leves ut». Kristen etikk fremholder at ingen av oss kan leve ut alle sider ved vår seksualitet ettersom det seksuelle samlivet hører til i et trofast ekteskap mellom én mann og én kvinne.

Vi respekterer selvsagt at mange nordmenn er kritiske til en slik seksualetikk, men det er dypt problematisk om det i kristen veiledning og sjelesorg vil bli straffbart å formidle at et kristent liv i etterfølgelse av Kristus innebærer å legge bånd på / begrense / si nei til / gi avkall på / forsake / ta kontroll over ulike sider av livet som strider mot Guds vilje – inkludert ulike aspekter ved sin seksualitet. Et sentralt utsagn av Jesus Kristus i evangeliene lyder faktisk slik: «Om noen vil følge etter meg, må han fornekte seg selv og hver dag ta sitt kors opp og følge meg» (Lukas 9,23).

Seksuell orientering og kjønnsidentitet er to ulike sakskompleks

Høringsforslaget behandler spørsmål om «seksuell orientering» og spørsmål om «kjønnsidentitet» som om vi står overfor samme sakskompleks. Vi mener det er problematisk og skaper unødig uklarhet. Når tematikken handler om *kjønnsidentitet*, er det en sentral problemstilling om den som opplever kjønnsinkongruens eller kjønnsdysfori, skal ha anledning til å få medisinsk behandling – med alle problemstillinger dette reiser angående pubertetsblokkere, hormonbehandling, sterilitet, operasjon av friske kropp og livsvarige bivirkninger. Det finnes ingen parallelle problemstillinger når temaet er *seksuell orientering*. Vi mener det er nødvendig at departementet bearbeider notatet og lovteksten slik at det skjelnes klart mellom «seksuell orientering» og «kjønnsidentitet».

Tilbud om trygge arenaer

Respektfull samtale og bønn angående endring av uønskede seksuelle følelser og tiltrekning – eller om endring av en uønsket opplevelse av kjønnsidentitet – for mennesker som av eget initiativ og fri vilje ber om det, er ikke å benytte en metode, men innebærer å møte et medmenneske på dets egne premisser.

Det hører ikke hjemme i et demokrati og i et pluralistisk samfunn å vedta lover som medfører at en slik praksis vil bli gjenstand for trussel om lange fengselsstraffer. Vi mener også at det at menigheter legger til rette for trygge arenaer der barn og unge kan snakke om alle slags temaer de er opptatt av og kanskje strever med, er positivt og bidrar til bedret psykisk helse. Dette er også en demokratisk rettighet i et samfunn der destruktive krefter i mange kanaler og på utallige arenaer påvirker barn og unge og bidrar til psykisk uhelse.

Oslo 6. oktober 2022